

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

TEXNALOGIYA DARSLARIDA QOG'OZDAN AMALIY ISHLAR BAJARISH ORQALI O'QUVCHILARNING IJODKORLIGINI OSHIRISH

Niyazmetova Nargiza

*Nizomiy Nomidagi TDPU, Boshlang'ich ta'limda matematika va uni o'qitish
metodikasi kafedrasida o'qituvchisi*

Solijonova Niluzar

*Nizomiy Nomidagi TDPU, Boshlang'ich ta'lim va sport Tarbiyaviy ishi
yo'nalishi 4-bosqich talabasi*

Xudayberganova Bibinur

*Nizomiy Nomidagi TDPU, Boshlang'ich ta'lim va sport Tarbiyaviy ishi
yo'nalishi 4-bosqich talabasi*

Annotatsiya: qog'ozning tarixi, qog'ozning turlari, o'quvchi ijodkorligini shakllantirish, gigienik talablar, qaychi bilan ishlash, o'quvchining ijodkorligini oshirish va qiziqtirish.

Kalit so'zlar: qog'oz, qaychi, ijodkorlik, qiziqish, gigieniya, amaliy ish.

Texnologiya darslarida bilamizki qiziqarli mashg'ulotlar, amaliy ishlarni bajaramiz. Texnologiya darslarida doimiy ravishda o'quvchilarda mehnat qurollari bo'ladi. Qog'oz, qaychi, kley, qalamlar, plastilin, rangli qog'ozlar doimiy ravishda mavjud bo'ladi. Mavzuga moslab bir dars oldin o'qituvchi texnologiya darsida nimalar kerakligini aytib yuboradi. Mavzuga doir kerakli materiallar olib kelinadi. O'qituvchi mavzuni yoritib o'quvchilarni qiziqishini orttirishi zarur. Texnologiya darsida bolaning qobiliyati borligi yoki u nimalarga qiziqishini bilib olsa bo'ladi. Qog'oz bu asosan o'simlik tolalaridan tayyorlanadigan yupqa material. Turli xil jinsdagi daraxt yog'ochi va bir yillik o'simlik sellyulozasi hamda yog'och massasidan ishlanadi.

Qog'ozning turlari: repro, ofset yoki bosma qog'oz, saten yoki porloq qog'oz, yopishtiruvchi qog'oz, qoplangan yoki qoplangan qog'oz, sabzavotli yoki uglerodsiz qog'oz, qo'l qog'ozi, karton, qog'oz kartochkasi, qayta ishlangan qog'oz, ekologik yoki biologik qog'oz, to'qima qog'ozi, gazeta nashrlari kabi turlari mavjud. Bolang'ich sinflarda o'quvchilarni mehnatga tayyorlash ularning qiziqishlari, moyilliklar va imkoniyatlarga asoslangan qo'l mehnati hisoblanadi. Shu munosabat bilan mehnat ta'limi jarayoni o'quvchilarda ushbu yosh uchun bilim, mehnat, axloqiy, estetik, iqtisodiy-ekologik va aqliy imkoniyatlarni aniq mehnat jarayonlarida rivojlantirishga qaratilgan, natijada ularni mehnatga tayyorlashni keyingi sinflarda davom ettirilishi uchun zarur aloqadorlik hosil qiladi. Qo'l mehnati jarayonida bolalar asosan ishlab chiqarish texnologiyalar chiqindilari (qog'oz, karton, sitm, yog'och, gazlama va boshqalar) bilan tabiiy va sun'iy xomashyolar (maxsusloy,

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

yog'ochvaplasmalar, plastilin, yelim va boshqalar) va xalq hunarmandchilik mahsulotlari, tayyorlash uchun mahalliy xom-ashyola bilan elektor, radiotexnika to'plamlari va hokazo bilan ishlashga o'rganadilar. Bularning hammasi o'quvchilarga qo'l asbobi bilan ishlash, har xil xom-ashyolardan foydalanishning ma'lum tajribasini to'plashga imkon beradi, bu esa mehnatning qadrini va ma'nosini tushinishga, mehnat kishilarda hurmatda bo'lishga, mehnatning va kasbning u yoki bu turiga qiziqishni shakllantirishga yordam beradi. Qo'l mehnati mehnatning har bir turiga qarab o'zining pedagogik imkoniyatlarini hosil qiladi. Uning ahamiyati ham boshqa mehnat turlari ahamiyati kabi u yoki bu bosqichda o'zgarib turadi. Qo'l mehnatining boshqa mehnat turlari singari tarbiyaviy imkoniyati keng.

Ayniqsa, bolalarni aqliy va axloqiy, estetik va jismoniy jihatdan o'stirishda qo'l mehnati ta'limining roli ko'p qirralidir. Qo'l mehnati o'zining qiziqarliligi va amaliy ishlarga jalb qilish jarayonlari bilan o'quvchilarning bilim olishlariga intilishlarini qo'zg'ovchi nafaqat vositasi, balki uning manbai, omili hamdir.

Texnologiya fani o'qituvchisi ta'lim-tabiya samaradorligini oshirishda, avvalambor o'zining yuksak mahoratiga, ish mahorati va qobiliyatiga ega bo'lishi kerak. O'qituvchi mahorati qanchalik yuksak bo'lsa bolalarga o'z fanini chuqur singdira oladi. Texnologiya fani o'qituvchisi qo'l mehnati mashg'ulotlarida bir qancha usullardan foydalanishi mumkin. Masalan, texnologiya darsida o'tiladiganhar bir mavzuga doir nazariy tushunchalar amaliy ishlab bilan o'z tasdiqini topishi kerak. Bu o'z navbatida, o'sha mavzuning qiziqarli, foydali tomonlari va jamiyatda aynan o'sha mehnatning roli kattaligini, aynan shu mavzu orqali bolalar kelajakdagi hunar yoki kasb tanlashdagi qarorini mustahkamlashiga da'vat etadi.

Gigienik talablar bu avvalambor bor bolani tozalikga o'rgatadi. Kley ishlatayotgan paytda ham uni qanday ishlatish kerakligini o'qituvchi tushuntiradi. Ko'p va o'z o'rniga qo'yilmagan kleyla rbola qo'lida yopishqoq bo'lib ishlashiga halaqit beradi. Kiyimlariga ham yopishib ust boshini kir qilishi mumkin. Ota-onalar ham farzandlariga sifatli plastilinlardan harid qilsa maqsadga muvofiq bo'lar edi. Sifati yaxshi bo'lgan plastilin qo'lga yopishmaydi va o'zidan rang chiqarmaydi. Qaychini ishlatayotganda o'qituvchi o'quvchiga uni ehtiyotkorlik bilan ishlatishini, qaychini og'zi ochiq qoldirmaslik kerakligini aytib bergan bo'lishlari lozim. O'quvchi ijodkorligi kreativ dunyo qarashlari boy bo'lishi lozim. Bunda albatta o'qituvchining o'rnini katta.

1-sinf texnologiya fanidagi "Kuz ne'matlari" mavzusida kompozitsiya yasash. Jamoa ishi mavzusini ko'rib chiqamiz. Bunda bizga kerak bo'ladi rangli qog'ozlar, qaychi, kley, qoraqalam. Doskaga o'qituvchi Kuz ne'matlari bo'lmish mahsulotlar rasmini ilib chiqadi. Kuz qanday fasl va unda qanday mahsulotlar pishgan bo'ladi shu haqida birinchi ma'lumot beradi va o'quvchilarning fikri so'raladi. Demak, mavzuimizga moslab olma va nok mevasini yasashni boshlaymiz. O'quvchi sabr

"INNOVATIVE ACHIEVEMENTS IN SCIENCE 2023"

toqatli bo'lishi yoki bir ishni boshlab oxirigacha tugatish kerakligi o'rgatiladi. Rangli qog'ozlarimizga olma shaklini chizib olamiz, chizib olingan olma suratidan yana shuncha qilib 7 dona qirqib olamiz. Shakllarni birin-ketin qanotchasini qanotchasiga birlashtirib yopishtirib olamiz. 8 dona olma shaklining bir-biriga yopishishidan olma shakli hosil boladi. Nok shaklini ham ham ana shunday kesib, yopishtirishlar orqali yasab olamiz. O'quvchilarning qiziqishiga qarab uy vazifasi tariqasida boshqa shakllarni yasab kelishlari mumkin. Rangli qog'ozlardan turli hil ko'rinishdagi shakllar yasasa ham yoki biror kattaroq kompozitsiya yaratsa ham bo'ladi. O'quvchilarning qiziqishlarini shu tariqa rivojlantirib borilsa maqsadga muvofiq bo'ladi.

Xulosa qilib aytish joizki har bir ota-ona o'z farzandining qiziqishlariga e'tibor berishlari lozim. Farzand texnologiya darslariga qiziqish bildirib, biron bir shakllarni, mevalarni va hokazo shu kabi buyumni ota-ona bilan birga yasashni xohlasa hech qachon rad javob bermasliklari kerak. Bolaning qobiliyatini eng avvalo ota-ona so'ng esa o'qituvchi anglaydi. Bolaning qobiliyatiga qarab uni kasb va hunarga yo'naltirsak, kelajakda o'z ishining ustasi bo'lib yetishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.texnologiya 1-sinf matn D.S.Miraxmedova,Z.S.Shamsiyeva-Toshkent Respublika ta'lim markazi 2021-yil ."Kolorpak"MCHJbosmaxonasi.30-bet.

2.Wikimedia.org,

3.Kreativosonline.org.

4.Kyberleninka.ru"TEXNOLOGIYA DARSLARIDA QO'L MEHNATIDAN FOYDALANISH "

TALABLARI-maqolasi . Matlab Muxammedovna Tilavova Mavluda Adiz qizi Alimova Buxoro davlat universiteti.